

כ"א שבט תש"ע, 5.2.10
גיליון מס' 194

פרשת יתרו

הצדוקי והגנת

מאת קדיש גולדברג, קיבוץ טירת צבי

מתי התחילו בני ישראל ללמוד תורה?

עם מתן תורה כמובן!

מחשבה שנייה... אולי במרה - "שם שם לו חוק ומשפט"?

אבל גם בעודם במצרים למדו אבותינו תורה - הלכות הפסח, קידוש החודש וקידוש בכורות.

אכן במצרים ובמרה למדו מצוות, ומן הסתם עברו מסורות משפחתיות מהורים לילדים. אבל תורה ממש, ככתבה וכלשונה - "בראשית ברא אלוהים את השמים ואת הארץ", ספור הבריאה, גן-עדן, המבול, מגדל בבל, מעשה האבות, הבטחות ובריתות, הירידה למצרים וכו' - מתי התחילו ללמוד?

שאלה זו מתקשרת לשאלה נוספת - מתי נכתבו ספרי התורה?

ועל אלה נסיף תמיהה - עוד בהיותנו בגן הילדים לימדה אותנו הגנת להתגאות באבותנו יוצאי

מצרים, אשר טרם קבלו את התורה הצהירו: "נעשה ונשמע"!

שיא האמונה! דוגמה לדורות!

מנגד, האם אין כל צדק בהטחת הצדוקי באמורא רבא (לפי גירסה אחרת, ברבי זירא) : "עמא פיזיא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו" - כלומר, עם פיזי, שהקדמתם את פיכם לאוזניכם (מסכת כתובות, דף קי"ב, עמוד א').

רש"י מסביר: "עמא פיזיא - עם בהול. מתחילתכם הייתם בהולים שהקדמתם 'נעשה ונשמע'...". !?
הזהו אידיאל חינוכי? להיות 'עמא פיזיא'?

באחד משיעוריו של על פרשת משפטים, מפנה הרב מנחם ליבטאג את תשומת לבנו לשני קטעי רש"י, העשויים לענות על שאלותינו הנ"ל:

"ואל משה אמר עלה - פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות" (רש"י על שמות כ"ד).

הכוונה כאן היא לפרשה הראשונה בפרק כ"ד (בסדרת משפטים) שם מסופר (בקיזור): משה ומכובדי ישראל עולים אל ה' ומשתחוים מרחוק... משה מספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים... משה מקים מזבח ושתים עשרה מצבה... נערי בני ישראל מעלים עולת זובחים זבחים שלמים... משה קורא את ספר הברית באזני העם... והעם אומר כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע... משה ומשלחת המכובדים רואים את אלוהי ישראל... אצילי העם חוזים את האלוקים, אוכלים ושותים.

לפי סדר הכתובים, כל הנ"ל אירע אחרי מתן תורה. בא רש"י ומלמד כי כל זה אירע לפני מתן תורה! ימי טרום-מתן-תורה, אם הבנו נכון את רש"י, אינם רק ימים של איסורים ואזהרות - "הישמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצה... אל תגשו אל אשה... אל יהרסו לעלות... וכבסו שמלותיכם". אלה גם ימי

חגיגה, ימים של "ויחזו את ה' ויאכלו וישתו", ימים של התעלות רוחנית ועונג גופני, ימים של לימוד תורה.

והיכן ראינו שלמדו תורה, ועוד לפני מתן תורה?
בשמות, פרק כ"ד פסוקים ד' וז' כתוב: (ד) ויכתוב משה את כל דברי ה' . . . ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם. רש"י מזהה את 'ספר הברית': (ז) "ספר הברית - מבראשית ועד מתן תורה ומצות שנצטוו במרה". לפני שיכלו בני ישראל לקבל את התורה, היו חייבים ללמוד את כל ספר בראשית וספר שמות עד/וכולל סיפור מרה.

הגענו לתמיהה שלנו.
מהו אותו "נעשה ונשמע"?
"עמא פזיזה?! אמונה עיוורת? קניית חתול בשק?
לא ולא!

רק אחרי שלמדו את ספר הברית - ספר בראשית, רק אחרי שלמדו על בריאת העולם, על היחס המיוחד שבין ה' לאבות, על הבריתות וההבטחות, רק אחרי שהבינו למה נבחרו בני ישראל להיות עם ה', אחרי שלמדו מנסיון אישי כיצד ה' מקיים את הבטחותיו . . . רק אז, מתוך ידיעה והבנה והכרה, מתוך שיקול דעת ובחירה חופשית, מתוך שמחה וביטחון, מצהירים הם, עוד לפני מתן תורה- "נעשה ונשמע!"
הצדוקי לא צדק.
צדקה הגננת.

קדיש גולדברג הוא חבר קיבוץ טירת צבי, בוגר השומר הדתי-בני עקיבא בארה"ב. נשוי פלוס חמישה ילדים. עוסק בהוראת תלמוד, תרגום, מחזאות ובימוי, וחיבור שירים לפי הזמנה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039